

๑๐๐ ปีชาตกาลของนักเขียน นวนิยายยุคแรกของไทย

จินตนา ดำรงค์เลิศ
ภาควิชาสังคมศาสตร์ สำนักศิลปกรรม
ราชบัณฑิตยสถาน

คำสำคัญ : นวนิยายไทย

พ.ศ. ๒๕๕๘ นี้เป็นวาระครบ ๑๐๐ ปีชาตกาลของนักเขียนนวนิยายยุคแรกของไทย ๔ ท่าน ได้แก่ ดอกไม้สด ศรีบูรพา หม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รพีพัฒน์ และไม้ เมืองเดิม นอกจากนี้ ยูเนสโก (UNESCO) ยังได้ประกาศรับรองให้ “ศรีบูรพา” เป็นบุคคลสำคัญของโลก ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ด้วย จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะรำลึกถึงชีวิตและผลงานของนักเขียนทั้ง ๔ ท่านดังกล่าวข้างต้น โดยสังเขป ณ โอกาสนี้

ดอกไม้สด

“ดอกไม้สด” เป็นนามปากกาของ หม่อมหลวงบุปผา (กุญชร) นิมมานเหมินท์ ธิดาเจ้าพระยาเทเวศรวงศ์วิวัฒน์ และหม่อมมาลัย เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๘ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๘ จากโรงเรียน

เซนต์โยเซฟคอนเวนต์ “ดอกไม้สด” เริ่มชีวิตนักประพันธ์ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๒ โดยเขียนนวนิยายเรื่อง “ศัตรูของเจ้าหล่อน” ถึงแม้ว่า “ดอกไม้สด” จะมีสุขภาพไม่ค่อยสมบูรณ์นัก แต่เธอก็มีผลงานนวนิยายตีพิมพ์ออกมาเป็นจำนวนมาก ดังเช่น *หนึ่งในร้อย สามชาย หิฉุ กรรมเก่า ความผิดครั้งแรก ชัยชนะของหลวงนฤบาล อุบัติเหตุ หนึ่งวัน นี่แหละโลก ผู้ดี* นอกจากนี้ นวนิยายแล้ว “ดอกไม้สด” ยังเขียนเรื่องสั้น แปลวรรณกรรม และเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์

โลกนวนิยายของ “ดอกไม้สด” สะท้อนให้เห็นขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และชีวิตทัศน์แบบไทยอย่างชัดเจน ตัวละครส่วนใหญ่ของ “ดอกไม้สด” เป็นชนชั้นสูง โดยเฉพาะพวกขุนนาง ข้าราชการ นวนิยายของ “ดอกไม้สด”

มีคุณค่าและสีสันตรงที่ตัวละครของเธอต้องปรับตัววิถีชีวิตและโลกทัศน์ไปตามการเปลี่ยนแปลงรอบด้านไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม “ดอกไม้สด” ถือกำเนิดในตระกูลของชนชั้นสูงและต่อมาได้สมรสกับนักการเมืองและนักการทูต เธอได้นำประสบการณ์ในชีวิตมาถ่ายทอดและสร้างสรรค์งานเขียนของเธอได้อย่างชาญฉลาด

ในนวนิยายเรื่อง “สามชาย” ซึ่ง “ดอกไม้สด” เขียนขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ “ดอกไม้สด” แสดงภาพของสังคมไทยซึ่งเปลี่ยนจากค่านิยมแบบเก่าไปสู่ค่านิยมแบบใหม่ รัตน์ ปวุดติกุล ตัวเอกของเรื่องเลือกที่จะประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าแทนที่จะเป็นข้าราชการ “ดอกไม้สด” สอดแทรกโลกทัศน์สมัยใหม่ของเธอผ่านตัวละครว่า

สยามเป็นประเทศที่ไม่มีพ่อค้าเจ้าของถิ่น คนต่างชาติกำการค้าขายไว้ในมือ
ถ่ายเงินออกจากประเทศปีหนึ่งเป็นจำนวนมากหลาย ...ตัวรัตนเองเป็นเผ่าพันธุ์
ผู้ดีเลือดนักรบ ความรักชาติย่อมจะร้อนแรงอยู่ในกาย อีกนัยหนึ่งน้ำใสใจจริง
ของรัตนนั้นรักความเป็นอิสระ ไม่ชอบอยู่ใต้บังคับบัญชาตามทางการและหน้าที่ ทั้ง
ชอบความรับผิดชอบต่อตัวเอง... ด้วยเหตุนี้ ความมุ่งหมายในทางอาชีพภายหน้า
ของรัตนจึงปักแน่นอยู่กับการทำที่จะเป็นพ่อค้าอย่างมั่นคง^๑

“ดอกไม้สด” ใช้นวนิยายเป็นสื่อ
เพื่อสอนให้คนทำความดีตามหลัก
พระพุทธศาสนา ในเรื่อง **ผู้ดี** (๒๔๘๐)

“ดอกไม้สด” ชี้ให้เห็นว่าผู้ดีที่แท้จริงคือ
ผู้กระทำความดีโดยมิได้หวังผลตอบแทน
เป็นผู้รู้จักอดกลั้น อดทนกับความยาก

ลำบาก รู้จักควบคุมตนเอง เป็นนายซึ่ง
ผู้น้อยพึงพึงได้ “ดอกไม้สด” ยกคาถามา
นำเรื่อง **ผู้ดี** ว่า

บุคคลหาชื่อว่าพราหมณ์เพราะชฎา (มุ่นมวยผม) หรือโคตรหรือกำเนิดไม่
สัจจะและธัมมะมีในผู้ใด ผู้นั้นแลชื่อว่าสะอาดด้วย ทั้งชื่อว่าเป็นพราหมณ์ด้วย^๒

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ “ดอกไม้สด” ได้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่อง **แอนนากับพระเจ้ากรุงสยาม** ใน
รุ่งอรุณ ไว้อย่างกล้าหาญและคมลึก ดังบทวิจารณ์ตอนหนึ่งว่า

อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์เรื่องนี้ ทั้งที่เครื่องแต่งตัว เค้าน้ำ และกิริยา
อาการของตัวในเรื่อง ดูไกลไปในทางละคร แหกปนจิวปนหนังฝรั่งมากกว่า
ที่เป็นไทยหรือละครไทย... โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ของสาธารณะ
สำคัญเท่ากับประโยชน์ของตัวเราก็จะได้ยิ้มเยาะบริษัทภาพยนตร์ผู้สร้าง
“แอนนากับเจ้ากรุงสยาม” ได้ถนัดว่าเขาได้ทำเรื่องที่ไม่เป็นไทยเลยแม้แต่
สักนิดเดียวมาให้เราดู^๓

นวนิยายเรื่อง **“สี่แหะโลก”**
(๒๔๘๓) ของ “ดอกไม้สด” ได้รับ
รางวัลในการประกวดนวนิยายของชาว
เอเชีย นวนิยายเรื่องนี้ได้รับการถ่าย
ทอดเป็นภาษาญี่ปุ่นและได้รับการ
ยกย่องอย่างกว้างขวาง “ดอกไม้สด”

ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ.
๒๕๐๖ ด้วยโรคหัวใจวาย ณ บ้านพัก
สถานทูตไทย กรุงเดลี ประเทศอินเดีย

ศรีบูรพา

“ศรีบูรพา” มีนามจริงว่านาย

กุหลาบ สายประดิษฐ์ เกิดเมื่อวันที่ ๓๑
มีนาคม พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นทั้งนักเขียน
และนักคิดประชาธิปไตย ผลงานวรรณ-
กรรมมีทั้งเรื่องสั้นและนวนิยาย เรื่อง
สั้นที่ “ศรีบูรพา” เขียนในระยะต้น อาทิ
ทำงาน-ทำเงิน ผู้มาจากโลกบริสุทธิ์

^๑ ดอกไม้สด, สามชาย (พระนคร : แพรวพิทยา), ๒๕๐๕, หน้า ๘๔-๘๕.

^๒ ดอกไม้สด, ผู้ดี (พระนคร : แพรวพิทยา, ๒๕๐๕), หน้า ๒.

^๓ อ้างใน ป.วัชรารักษ์, ประวัตินักประพันธ์. (กรุงเทพฯ : ๒๕๒๖), หน้า ๑๓๑-๑๓๒.